

Kevin Smith

Kevin Smith er både blevet kaldt for ”grunge Godot” og ”kongen af generation x-filmen” på grund af debut- og gennembrudsfilmen *Clerks*, hvilket han som en sand gen-x'er naturligvis ikke er begejstret for. Men Smiths force er den absolut politisk ukorrekte komedie, der med en skarp dialog på indforstået humoristisk vis hudfletter medie- og populærkulturen af i dag, hvilket den seneste Dogma er endnu et klart bevis på

Kevin Smith skrev, instruerede og co-producerede *Clerks* (1993), en sort-hvid lowbudget film om en lørdag i supermarkedsekspedienten Dante Hicks (Brian O'Halloran) liv. Filmen blev et hit på Sundance-festivalen i 1994 og blev solgt med slaglinjen: ”Just because they serve you, doesn't mean they like you”. For som Dante selv siger, så ville det være et godt job, hvis det ikke lige var for kunderne! Hans ven arbejder i videobutikken ved siden af, og de to venner diskuterer sex, den dybere tolkning af *Star Wars* og dens sequels, kunder, videoer og toiletpapir. Filmens visuelle stil er minimalistisk, og det er dialogen som bærer filmen igennem. Iøvrigt et markant træk hos flere af 1990'er-generationens nye amerikanske instruktører, som f.eks. Quentin Tarantino, Whit Stillman og Richard Linklater. *Clerks'* humoristisk udleverende, obskøne og absurde dialog rammer i plet med sit portræt af en ganske bestemt tid og generation

Generation X. Generation X blev betegnelsen i 1990'erne for unge, der ikke betragter deltagelsen i rotteræset som livets væsentligste indhold, men som forholder sig ironisk tilbagelænet til alle der gør. Og hvis man har et job, så er det et 'McJob', et underbetalt job uden fremtid,

som man kun har for at skaffe de fornødne penge. Det kunne godt være en karakteristik af Kevin Smith, der som Dante i *Clerks* også selv arbejdede i det supermarked, hvor *Clerks* er optaget. Hjemmefødingen Kevin Smiths base er New Jersey, hvor han også kom til verden i 1970, med en opvækst hvor han med egne ord for-drev tiden med at se tv, læse tegneserier og gå i kirke om søndagen. Senere kom han på filmskole i Vancouver, som han ikke afsluttede fordi han brugte det sidste års 'tuition' på at lave *Clerks*. Hjemstaten New Jersey har også givet navn til hans tre første film - New Jersey-trilogien – der omfatter *Clerks*, *Mallrats* (1995) og *Chasing Amy* (1997).

Den næste film i trilogien blev en storproduktion, finansieret af Universal, og Smiths ønske var at lave en ”kids lost in a mall movie”. Men *Mallrats* blev ikke nogen succes. Smith blev anklaget for at have ’solgt ud’ og svigtet sine rødder i det uafhængige miljø. Men den tredje film, *Chasing Amy*, lykkes som en fornyelse af ’boy meets girl’-formularen, hvor han er ’straight’ og hun ikke er. Stereotyperne om køn og seksualitet sættes i spil, men kun for at blive vendt på hovedet. De to tegneserietegnere Holden (Ben Affleck) og Banky (Jason Lee) både bor og arbejder sammen i New Jersey, men er aldrig rigtig

Dogma

blevet voksne. Pludselig en dag møder Holden Alyssa (Joey Lauren Adams), der også er tegneserietegner, men som desværre for ham er lesbisk. De bliver rigtigt gode venner og tilsidst tilstår Holden sin forelskelse til Alyssa. Hun bliver vred fordi det er let for ham at sige, mens det er hende der må forandre sig – hvis hun kan gengælde hans følelser. Det gør hun og de indleder et forhold. Men, viser det sig, med skæbnens ironi, så er det ikke Alyssa der skal ændre sig mest, men derimod Holden. Han kan godt acceptere hendes lesbiske fortid, men har svært ved at godtage hendes tidligere samvær med mænd, og deres forhold går i stykker.

En fast bestanddel i Smiths filmunivers er duoen Jay (Jason Meews) og Silent Bob

(spillet af speedsnakkeren selv, Kevin Smith), de fungerer både som en slags græsk kor og som et fyldigt auteur-mærke, der på deres egen facon kommenterer og deltager i handlingen. Og det er da også dem, der i *Chasing Amy* må forklare Holden betydningen af filmens titel, der er et udtryk for den pige som var den eneste ene, men som man lod slippe væk og som man siden altid forgæves vil søge efter.

I sin seneste film bevæger Smith sig væk fra det generationsportrætterende og ud i et mere bredt formuleret kultur- og samfundssatirisk ærinde. Funderingen i poplærkulturens jargon er stadigvæk intakt, men nu har drengerøvshumoren og plathederne fået den begrænsede plads de

fortjener. *Dogma* (1999) er intet mindre end en religiøs komedie om to engle spillet af 'gulddrengene' Ben Affleck og Matt Damon, der er blevet forvist af Gud fra Paradis og gerne vil tilbage igen. En kontroversiel satire, der ikke bare rammer den katolske kirke, men også andre organiserede religioner. Inkarneret i en kardinal der gerne vil markedsføre troen som "Catholicism Wow" og Jesus som en smilende "Buddy Jesus", med tommelfingeren vendt opad. På den vis langer Smith også ud efter popkulturens egen kyniske 'intet er helligt'-attitude når der skal tjenes penge.

Dogma er interessant, både fordi den

uden tvivl selv 'tror' – Gud er tilbage i filmens slutning - men også fordi den på befriende vis tager sin provokerende dialog og sine attituder fra den uafhængige film med ind i denne storproduktion.

Også i *Dogma* finder handlingens klimaks sted i New Jersey for lokalpatrioten Kevin, men instruktøren Smith har integriteten i behold. Han har bevaret og videreudviklet sin anarkistiske, begavede humor fra selvbekræftende distanceret generation-x-ironi i *Clerks* over omvendt af kærlighedskomediens stereotyper i *Chasing Amy* til begavet samfunds-satire i *Dogma*. Selvom han er 'gået mainstream', så er Kevin Smith stadig uafhængig.

Helle Kannik Haastrup

Litteratur

- Alt.Culture, A Guardian Book, London 1995.
 Khoury, George (1997): "Beyond New Jersey. Interview with Kevin Smith", in Creative screenwriting Volume 4, no.2.
 Levy, Emanuel (1999): "Raunchy New Jersey – Kevin Smith" in Cinema of Outsiders. The Rise of the American Independent Film, NewYork University Press, New York
 Merritt, Greg (2000): "1990-1999 The New System" in Celluloid Mavericks. A History of Independent Film, Thunder's Mouth Press, New York.

Filmografi

- 1993 Clerks
 1995 Mallrats
 1997 Chasing Amy
 1999 Dogma